

Het Wilde Leren, verkennen van het onbekende

Rechts: Hallo ben je daar?

Links: Ja ja wat is er?

Rechts: Ben je het vergeten dan?

Links: Hoezo, wat bedoel je?

Rechts: Je wilde toch meer weten over het Wilde Leren?

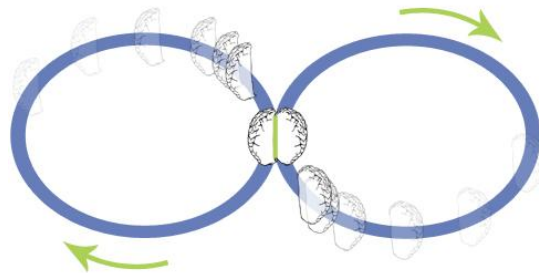
Links: Ja, ja dat weet ik wel, was ik heus niet vergeten hoor.

Soms zijn er van die momenten in een training of verandertraject dat er plotseling diep en intens geleerd wordt. Van die momenten waarop nieuwe inzichten zich schijnbaar moeiteloos en op topsnelheid voor je ontvouwen. Bijzondere momenten die vaak een diepe indruk maken en veel energie en inspiratie vrij maken. Momenten die "smaken naar meer".

Al pratend met een aantal collega's kwam de term het Wilde Leren als naam voor dit soort ervaringen boven drijven. Gegrepen en gefascineerd door dit soort leerervaringen zijn we in 2008 en 2009 in totaal 5 keer met een groep van 30/40 geïnteresseerde NVO2 collega's bij elkaar geweest om het Wilde Leren te ervaren en te onderzoeken. We onderzochten vragen als:

- Wat is of kenmerkt Wild Leren?
- Kun je het faciliteren of oproepen?
- Hoe ziet Wild Leren er in organisaties uit, is er ruimte voor?

We willen graag onze inzichten en ervaringen met jullie delen in een reeks van artikelen. In dit eerste artikel ontspint zich een dialoog tussen Links en Rechts rondom de eerste vraag: wat is of kenmerkt het Wilde Leren? Links, als stem voor de linkerhersen helft, staat voor ons vermogen om de aan ons bekende wereld te structureren en door middel van woorden te vangen in patronen en theorieën. Rechts spreekt namens de rechterhersen helft, die de wereld graag open en niet-oordelend verkent en vanuit een gevoel van eenheid en intuïtie ervaart. Links en Rechts onderzoeken zo samen wat Wild Leren is en wat ze van elkaar nodig hebben om Wild Leren te kunnen ervaren en de vruchten daarvan te kunnen plukken.

Links: Nou vertel!

Rechts: Ik wil je graag over het Wilde Leren vertellen, maar ik voel een zekere schroom

Links: Hoezo? doe niet zo raar, ik vraag er toch naar!

Rechts: Ik denk dat je mijn verhaal een beetje raar zult vinden, ik ben bang dat je er meteen iets van zult vinden en om bewijzen en concrete resultaten gaat vragen.

Links: Natuurlijk vind ik er meteen wat van, zo werkt dat bij mij, ik kan niet anders, ik wil het gewoon begrijpen. Toch ben ik nieuwsgierig.

Rechts: Ik weet niet of ik de juiste woorden kan vinden om het te vertellen ...

L: Maakt niet uit. Kom op, vertel!

R: Goed, dan wil ik graag beginnen met het vertellen van een persoonlijke ervaring met Wild Leren. Een ervaring die veel indruk op me heeft gemaakt.

L: Kom op met de geit!

R: Het was op een ochtend. Ik zit op mijn kantoor, achter mijn PC te werken. Ik ben er niet helemaal met mijn hoofd bij. Plotseling merk ik dat mijn rechtervoet aan het tikken is. Eerst probeer ik mijn voet stil te houden en door te gaan met mijn werk, maar mijn aandacht wil steeds terug naar mijn

voet. Op het moment dat ik mijn volle aandacht op die voet richt voel ik plots een sterke drang om de beweging met mijn voet te versterken, groter te maken, om me volledig over te geven aan de beweging van mijn voet. Als vanzelf wordt de beweging groter en groter en ik voel een sterke energie in mijn lichaam. Binnen enkele seconden spring ik overeind en loop met grote passen door mijn kantoor. Ik kan gewoon niet blijven zitten en voel een sterke drang om te bewegen. Hoe meer ik me overgeef aan het bewegen, hoe meer energie ik in mijn lijf voel..... Plotseling opent zich in een flits van een seconde een helder inzicht over mezelf en mijn manier van werken. Ik zie dat ik jaren geprobeerd heb alleen maar met mijn hoofd te werken en dat een meer fysieke manier van met mensen werken heel erg goed bij me past. In dezelfde seconde zie ik meteen allerlei concrete mogelijkheden voor mijn geestesoog verschijnen. Ik grijp papier en pen en begin te schrijven, de woorden en ideeën stromen als vanzelf uit mijn pen. En het voelt zo heftig, zo intens

L: Pfff dat is wel erg wild ja, gaat dat altijd zo met het Wilde Leren?

R: Nee dat denk ik niet. Ik denk dat het bij iedereen zo zijn eigen kleur heeft. Bij mij was het nogal fysiek omdat ik nou eenmaal een heel fysiek persoon ben. Bij andere mensen gaat het weer anders.

L: Ergens herken ik wel wat je beschrijft. Iets wat in de verte lijkt op zoiets wilds als jij vertelt. Ik herinner mij een gebeurtenis van gisteren. Voor een nieuwe reeks van trainingen was ik informatie aan het verzamelen, ik bekeek wat ik zelf al had over dat onderwerp en las enkele nieuwe boeken. Ik had eigenlijk materiaal genoeg, maar kon toch geen keuze maken noch komen tot een lesplan. Dan dacht ik weer dat het goed was met dit te beginnen, dan weer met dat, of zus, of zo. Wat ik dan meestal doe is weer verder speuren naar nog meer onderwerpen, waardoor de brei natuurlijk alleen maar groter wordt. Ik werd behoorlijk frustri, want de tijd begon te dringen. Kreunend en steunend bedacht ik me weer dat iemand mij het presentatietool 'Prezi' aangeraden had. Ik had er al eens eerder naar gekeken, maar vond het toen niets, vreselijk. Echt iets voor van die excentrieke creatievelingen. Ken jij het?

R: Ja, dat ken ik! Heerlijk tool!

L: Nou, het leek mij maar niks. Zo structuurloos, brrr. Ik bekeek het introfilmje opnieuw en na een poosje klooiën, dacht ik weer: dat wordt niks voor mij.

R: Jawel joh, gewoon je onderwerpen erop knallen en dan later verbinden met elkaar.

L: Dat had ik ook wel door, maar dat is dus wel een 180° omslag voor mij, begrijp je? Dat ik mindmaps gebruik vind ik al een hele overwinning op mijzelf! Enfin. Ik besloot dat het zo niet verder kon. Ik ging met een blanco A4tje aan tafel zitten en legde dat in landschaporiëntatie voor me neer. Ik haalde een paar keer diep adem en ontspande mijn geest. Ik dacht: wat zijn mijn hoofdonderwerpen? Laat ik die maar gewoon ergens op papier neer zetten en me bedwingen om er meteen een volgorde of structuur van te maken. Tsja .. en het was zo grappig! Na 2 of drie onderwerpen begon het te stromen. Binnen 10 minuten had ik tóch een prachtig waterdicht figuur getekend waarin **alle** onderwerpen en hun onderlinge relaties een plek hadden. Ik zag de hele training al voor me! Dat niet alleen, ik had gelijk het format voor alle volgende trainingen ook! WOW, ik zat te wippen op mijn stoel van blijdschap. Van binnen gloeide en groeide ik helemaal. Ik had een gevoel alsof ik hoog in de lucht, zo vrij als een vogeltje vloog!

R: Wow ... heerlijk. Ik word helemaal door je verhaal mee gesleept, door je worsteling en de bevrijding die volgde. En die vreugde van binnen, dat tintelende gevoel van blijdschap dat herken ik Dat is nou dus Wild Leren! Ik ben blij dat jij dat ook kent.

Maar je moet er dus wel wat voor doen! Dan moet je de controle wel durven loslaten.

L: Tsja, dat is voor zo iemand als ik ben niet altijd gemakkelijk, afwijken van het gebaande pad. Maar nu even met wat meer afstand. Als ik er zo naar kijk dan zie ik een aantal aspecten die in jou en mijn verhaal terugkomen, zaken die ik ook herken uit de ervaringen van deelnemers van de werkgroep het Wilde Leren. Ik zet ze even op een rijtje.

- o ergens knalhard tegenaan lopen;
- o bereid zijn uit je oude patronen te stappen en je los te maken van de huidige context;
- o in een ontvankelijke en open stemming komen en
- o bereid zijn iets nieuws op te laten komen uit de brij of chaos;
- o je overgeven aan het nieuwe dat zich voor je ontvouwt;
- o dat nieuwe vervolgens uit te proberen;
- o en dat alles geeft een enorme kick.

R: Een mooi rijtje. Klinkt logisch. Ergens klopt het, en ergens ook weer niet. Met zo 'n rijtje lijkt het namelijk meteen weer alsof het een formule is. Een beetje van dit en een beetje van dat en hop

daar heb je het Wilde Leren. En zo werkt het ook weer niet altijd. Ik begrijp wel dat jij dat prettig vind, zo 'n rijtje, zo 'n duidelijk pad wat je kunt bewandelen, maar dan gaan we voorbij aan de kern van het Wilde Leren.

L: Ja, zucht. Ik weet het, dat is een van mijn valkuilen. Te snel naar een oplossing toe gaan. Maar snap je, dat is waar ik op school van jongs af aan steeds voor beloond werd. Ik moest elke keer weer opnieuw aan de slag om allerlei reken- en taalproblemen op te lossen. Nu ik volwassen ben, lijkt het wel alsof ik ineens niet meer meetel of ik het steeds fout doe. Alsof het alleen maar gaat om voelen enzo. Maar, ik ben gelukkig mijn nieuwsgierigheid naar meer weten nooit verloren, dus vertel op: wat is dan volgens jou de kern van het Wilde Leren?

R: Voor mijn gevoel is de kern van het Wilde Leren dat het juist niet te controleren, niet te dressereren is. Natuurlijk kunnen we kijken naar manieren waarop we het Wilde Leren kunnen uitlokken of uitnodigen en hoe we in de praktijk verder kunnen met de opbrengsten van het Wilde Leren, dat wil ik graag met je doen. Maar ik wil eerst bij de kern van het Wilde Leren zelf stil staan.

L: Ik wacht

R: Het Wilde Leren zelf ontrekt zich per definitie aan onze controle, aan onze bewuste wil. Als we het Wilde Leren willen regisseren, inkaderen of vangen, verliest het zijn waarde. Net als een tijger die achter de tralies van zijn dierenkooi, als gehypnotiseerd, steeds maar op en neer wandelt ook niet te vergelijken valt met een tijger in het wild.

Het ongrijpbare gegrepen, oeps doodgeknepen.

Het onzegbare verwoord, oeps vermoord.

L: Ja heel dramatisch, kun je het mij uitleggen zodat ik het begrijp?

R: De Wild Leren ervaring begint als ongevormde energie, iets dat zich beweegt en ergens door onze hersenen wordt gesignaleerd. Een eerste prikkel, ervaring die nog geen betekenis heeft, waar we nog geen verhaal bij hebben. Een signaal dat onze aandacht vraagt. Iets wat nog alles in zich draagt, nog alles kan worden. De kern van Wild Leren is dat we deze eerste ongevormde leerimpuls volgen en er niet meteen een verhaal op plakken. Door er naar te kijken en er met onze volle en open aandacht bij te zijn en het vol te ervaren kan het signaal zich ontvouwen. En dit alles zonder dat we er zelf op een bewuste, analyserende manier over nadenken, zonder dat we er zelf iets van maken, er met onze wil op gaan zitten. Het is juist in de overgave in het direct ervaren, dat het leersignaal zich manifesteert als een nieuw inzicht, doorbraak of verdieping.

L: Je zegt dat het allemaal begint met het volgen van een leersignaal. Maar dan moet je dat signaal maar net opmerken

R: Wees gerust, ze zijn ze er altijd en overal, die signalen bedoel ik. Ook nu wees maar eens stil en luister

L: Hoezo, wat moet ik dan horen? Ik begrijp je niet.

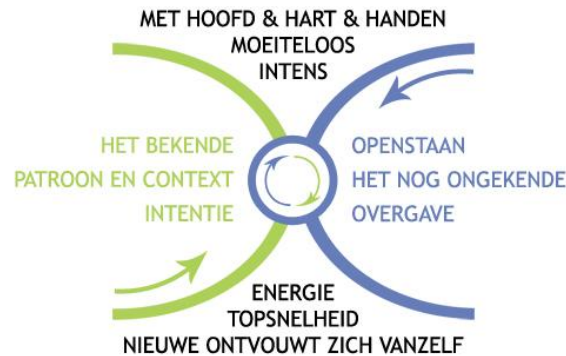
R: Met luisteren bedoel ik: uit je huidige activiteit of gedachten stappen en je aandacht naar binnen richten. Er is van binnen altijd iets dat je aandacht vraagt. Een gevoel of intuïtie, ga daar met je aandacht naar toe en kijk wat er gebeurt zonder het meteen te willen "begrijpen". Stel je open voor het nieuwe dat zich nu, nu op dit moment, wil manifesteren. Dat is misschien moeilijk om in woorden uit te drukken, maar wees gerust, die woorden komen vanzelf, die hoeft je niet te bedenken.

L: Oké, ik laat nu even los

R:

L: ... Hé! Ik denk dat ik begin te snappen wat je bedoelt. Wist je trouwens dat veel wetenschappers ook zo te werk gaan. Grote wetenschappelijke doorbraken zijn vaak begonnen met het volgen van een onverwachte ingeving, een intuïtie.

R: Mooi hè.

L: Ja mooi, soms dan, want het zou toch een behoorlijke chaos worden als we ons steeds maar weer zouden overgeven aan dat Wilde Leren!

R: Dat denk ik ook ja. Maar we hoeven toch ook niet altijd wild te leren. Soms is het juist nodig om de zaken goed te analyseren en te varen op wat we al weten. En ik ben ook blij dat jij daar zo goed in bent. Maar juist in situaties waarin we er met alles wat we al weten niet goed uitkomen en er een werkelijke behoefte is aan vernieuwing, juist dan kan het Wilde Leren ons verder helpen om tot nieuwe inzichten te komen. En dat kan alleen maar als we ons werkelijk open stellen voor het onbekende.

L: Weet je, die naam het Wilde Leren brengt me in de war. Je noemt het Wild Leren, je overgeven aan de leerimpuls, maar dat vraagt juist heel veel discipline van mij, want ik moet me steeds inhouden, daar is toch niks wilds aan. Ik zie dat het Wilde Leren waardevol kan zijn, en snap dat ik daarvoor mijn oordelen en meningen moet parkeren, maar kan ik dan verder helemaal niets doen? Is het verder je echt alleen maar overgeven aan zaken die opborrelen?

R: Nou, ik denk wel dat we er op de één of andere manier invloed ophebben. Intentie lijkt daarbij een belangrijke rol te spelen. Het lijkt erop alsof het nieuwe dat zich in het Wilde Leren manifesteert zich organiseert rond de intentie die je op dat moment hebt. Heb je wel eens gezien hoe ze op de kermis suikerspinnen maken?

L: Jazeker, dan draaien ze een stokje langzaam door het apparaat en de suikerslierten spinnen zich langzaam om het stokje heen. Bedoel je dat het stokje staat voor intentie en dat het nieuwe zich rond die intentie vormt?

R: Ja dat bedoel ik. En volgens mij is het zo dat naast intentie ook de context, de concrete situatie waarin je je op dat moment bevindt, meespeelt. Het valt me op dat datgene wat in het Wilde Leren ontstaat vaak goed past en precies dat is wat er nu in deze situatie nodig is om verder te komen. En het levert niet alleen vaak nieuwe inzichten of een doorbraak in denken op, maar op de een of andere manier brengt het ook weer leven in de brouwerij, voelen mensen zich heel erg betrokken en hebben het gevoel dat het om iets heel essentieels gaat.

L: Nou voor mij is het even genoeg nu. ik stel voor dat we er voor nu een eind aan breien. Niet dat ik het nu helemaal snap, ik heb nog zoveel vragen maar ik laat het nu bezinken.

R: Mooi!

Wild Leren binnen organisaties: wanneer en hoe?

Aanpassen, omgaan met crises, ontwikkelen, reorganiseren, transformeren, innoveren. Het is aan de orde van de dag in organisaties. Toch lijken mensen, teams of organisaties soms vast te zitten in een tredmolen of in een doolhof rond te lopen. Iedereen binnen de organisatie weet eigenlijk al dat de oude patronen en oplossingen niet meer voldoen, maar toch. Niet alleen in organisaties waar de Linkerhersen helft een grote rol speelt, zoals banken, maar ook in de Google-achtige bedrijven, waar de creativiteit en innovatiedrang hoog zijn, ligt dat gevaar op de loer. Links en rechts hebben elkaars talenten en wederzijds respect juist hard nodig bij het creëren van een nieuwe toekomst. De behoefte aan concreetheid, woorden en het begrijpen van Links is een impuls voor Rechts om steeds weer opnieuw contact te maken met het (nog) niet concrete. Dan in dialoog met elkaar weer een stap verder komen. Zo kan Wild Leren een belangrijke rol spelen als kanaal voor krachtige ontwikkeling, die nú geboren

wil worden. Als we die momenten binnen organisaties weten te vinden, waarderen of zelfs bewust te creëren, is dat geen wild mooi idee?

Het Hoe van het Wilde Leren diepen we in een volgend artikel graag verder uit:

- Hoe kan ik wild leren bij mijzelf faciliteren, wat moet ik daarvoor kunnen of leren?
- Hoe kan ik Wild Leren bij anderen en in groepen bevorderen?
- Hoe kun je aan de slag met de inzichten en opbrengsten van het wilde leren zonder daarbij de vonk te verliezen?
- Welke omstandigheden moet ik organiseren zodat het Wilde Leren de ruimte krijgt?
- Wat is er nodig voor een open dialoog over het leerlandschap binnen een organisatie?

Dre Kloks, Johan van der Kooij en Yvonne Kleefkens

Over de auteurs

Drs Yvonne Kleefkens is eigenaar van HERA, Masters in Leren Leren, dat individuen en organisaties helpt innoveren en hun LQ (Learn en Leadership Quality) te vergroten.

E: ykleefkens@snelleren.nl

W: www.snelleren.nl, www.lq.skills.nl

Drs. Dré Kloks is mede-eigenaar van Human Projects, dat zich richt op het versterken van samenwerking en collectieve intelligentie binnen teams en organisaties.

E: drekloks@humanprojects.nl

W: www.humanprojects.nl

Johan van der Kooij werkte in de theaterwereld, is nu zelfstandig trainer-coach. Hij helpt mensen om vanuit authenticiteit te leven en werken.

E: johan@trans-lucent.nl

W: www.trans-lucent.nl